

Izhaja v Gorici vsak četrtek opoldne. Večja za celo leto 12 L, mesečno 1 L, za inozemstvo 16 L. Na naročila brez doposlane naročilnice se ne bomo ozirali. Posamezne številke stanejo v razpoddaji 20 stotink. Uredništvo: Ulica Veturin 9, uprava ul. Veturini 9

GORIŠKA STRAŽA

Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi, katere je treba vnaprej plačati, se računajo po dogovoru.

Izdaja konsorcij »Goriška Straža«. Odgovorni urednik: Josip Vimpolšek. Tiska: »Narodna Tiskarna« v Gorici, ulica Veturini št. 9.

Kaj misliš, kaj rajtaš?...

Slovenka sem in ljubi moj je čvrst junak, lep slovenski je rojak.

Zibala je naju obeh slovenska mati, in on poje pesem iz tiste dobe:

»Slovenec sem, takó je mati d'jala, ko me je dete pestovala...«

In jaz si v prostih urah pojem svojo pesem:

»Sem slovenska deklica!...«

In spominjam se časov, ko smo hodili v slovenske šole, peli slovenske pesmi, razobešali slovenske zastave, nosili slovenske trakove, ko nam je godba svirala slovenske pesmi, ko smo že kakor skoraj svobodni na svoji zemlji živeli svoje svobodno življenje. Je pač tuja vlada nad nami, zdelo se nam je in čutili smo, da nimamo še vsega, a danes čutimo in vemo, da se nam je takrat godilo boljše, ko se nam je godilo slabše, kakor praviš ti, ki si nas prišel osvoboditi!

To ni nobena želja po prejšnji vladi, nikoli ne, ampak to je le bolesten vzdih pod jarmom, ki nam je vzel še tisto peščico svobode, ki smo jo bili že dosegli in uživali.

Saj smo vendar ljudje, ki si kakor drugi želijo svojih pravic, najbolj naravnih pravic, da namreč živimo kakor Slovenci, kar smo že od rojstva, in ne moremo v sebi zatajiti slovenskega materinega mleka in slovenske materine besede. In ti prideš in nam hočeš ukrotiti te pravice in nam ugrabiti slovensko govorico, kakor bi bili popolnoma brezčutni in brezpravni ljudje!

»Kaj misliš, kaj rajtaš?...«

Narod brez šol je narod brez prihodnosti. To ve vsak narod, to razume vsak človek, to nam je pravila vsaka škaticca žepnic, ki je nosila tak napis.

In ker smo to vedeli in razumeli, smo pri škaticah žepnic zbirali svoje prispevke za slovenske šole in še drugače doprinašali prostovoljne darove, da smo si zgradili svoje šolske domove ter si po njih gradili pot do boljše in svobodne prihodnosti, ker hočemo živeti kot kulturni narod, — pa prideš ti, kakor osvoboditelj, pa nam te šole v mestu zapreš in zamašiš vir kulture in omike in nas pehaš med vrste nekulturnih in neomikanih narodov.

Saj smo vendar ljudje, ki si kakor drugi želijo svojih pravic, najbolj naravnih pravic, da namreč živimo kakor Slovenci!

»Kaj misliš, kaj rajtaš?...«

Kako rad poješ ti svoje narodne pesmi v svojem jeziku, kakor si jih prinesel iz

svoje domovine, in večje žalitve bi ne bilo za tebe, kakor če bi ti kdo prepovedal peti te tvoje pesmi v tvojem jeziku. Ali bi te to ne bolelo?

In vendar ti rohniš in besniš, če zaslišiš našo slovensko pesen, in jo sprejemaš kot svojo žalitev in jo skušaš na vsak način zatreti in zapiraš one, ki ljubijo in pojo svojo slovensko pesem.

»Kaj misliš, kaj rajtaš?...«

Ni dvoma, nad vse druga ti je tvoja narodna trobojnica. Saj jo razobešaš vedno in povsod, vsak list, skoraj vsak lepak nosi tvoje barve, pred vsakim avtomobilom in kamijonom frirá tvoja trobojnica, da te spominja tvojega rodu. Takó draga in sveta ti je tvoja narodna trobojnica!

In zakaj ne privoščiš tega nam, ki tudi ljubimo svoj rod, kakor ljubiš ti svojega? — Zakaj besniš in rohniš in podiraš slovensko zastavo, kjer jo zagledaš in izvršuješ nad njo celo čine, ki niso spodobni za kulturnega človeka?

Saj smo vendar tudi mi ljudje, ki si kakor vi in drugi želijo svojih pravic, najbolj naravnih pravic, da namreč živimo kakor Slovenci in ljubimo javen znak svoje narodnosti! Čemu ta divji boj proti naši trobojnici?

»Kaj misliš, kaj rajtaš?...«

Bahaš se s svojo kulturo, ki naj sega dve tisočletji nazaj, in skušaš pač le po svojih razmerah to kulturo še spopolniti z različnimi ustanovami, ker veš, da v tekmi s kulturnimi narodi pade, kdor ne napreduje; veš tudi ali vsaj moral bi vedeti, da ima vsak narod pravico do kulturnega napredka, da razvija svoje kulturne in gospodarske moči!

Čemu torej v zavesti svoje moči in dvetisočletne kulture zaviraš razvoj mladega slovenskega naroda, čemu mu podiraš in zažigaš njegova kulturna in gospodarska središča, čemu nastopaš v imenu kulture kot podirač in požigatelj?

Ali naj Slovenec ne čuti tega, kar bi čutil ti, če bi kdo podiral tvoje zgradbe, spomenike in kulturne domove? Ali naj bo in ostane le Slovenec mrzel ob plamenih svojih narodnih zgradb?

»Kaj misliš, kaj rajtaš?...«

Slovenci na Primorskem vemo, da smo danes na ozemlju, ki ga je v imenu entente zasedla Italija, ki pa danes ni še priključena nobeni državi in tudi Italiji ne. Vemo, da danes veljajo pri nas še zakoni bivše avstrijske vlade, in zato vemo tudi, da se nam godi krivica, ko se nam jemljejo pravice, ki smo si jih bili priborili pod to prejšnjo vlado.

Državna pripadnost primorskih Slovencev ni danes še ugotovljena, ali pade-

mo naj kamorkoli, svojim narodnim pravicam se nočemo odpovedati nikoli, saj smo vendar ljudje, ki si kakor drugi želijo svojih pravic, najbolj naravnih pravic, da namreč živimo kakor Slovenci.

Slovenski fant in slovenske dekcle si bova gradila vedno le slovenske domove, vzgajala slovenske družine, četudi med štirimi zidovi, slovenski rod ne bo izgubil nikdar več s površja zemlje. Zatirani narodi rasejo zmiraj krepkejši. To uči zgodovina in ob nas se gotovo ne bo zmotila. Posameznik umre, a narod živi, kakor bodo umrli predstavitelji mirovne konference, a si bodo narodi preko nje saml odločevali svojo prihodnost. To uči Albanija.

Če bi pa tudi primorski Slovenci zdaj pripadli pod vlado italijansko, je mogoče mirno narodno sobivanje in gospodarsko sodelovanje le, če se tudi narodnim manjšinam priznajo njihove pravice. Krivica rodi odpor povsod; kdor dvomi o tem, ta ni še pogledal v zgodovino ali pa je še prvič prišel čez prag svojega doma! Ali si me razumel ti, ki praviš, da si nas prišel osvobodit?

Nič mi ne grozi, ker se ne bojim, pa tudi nikar se mi ne dobrikaj!

»Kaj misliš, kaj rajtaš, da tebe štimám?...«

Damir Feigel.

Bacili in bacilke.

(Humoreske.)

Pod tem naslovom je izšla te dni v Narodni tiskarni v Gorici lična knjiga iz peresa našemu občinstvu že dobro znanega pisatelja in humorista. Vsebuje deset humoresk. Slovenci nimamo posebnega talenta za humor, ker naše sto in stoletno suženjstvo in hlapčevanje je zamorilo to stran našega temperamenta. In vendar sem bil vesel, ko sem knjigo prečital, ki je izliv odkrite duše slovenskega človeka, ker visoko nadkriljuje nemški humoreske, v katerih imata »dakel« in gozdar glavno vlogo, in lascivnosti, ki se čitajo v italijanskih »humorističnih« listih. Na lep in nežen način graja in smeši pisatelj naše slabosti, sedanje in one, katere smo imeli pred vojno. Že prvo humoresko, Bacilus eloquentiae, bo z naslodo čital vsakdo, ki je bil kdaj žrtva prevelike zgovornosti svojega bližnjega, bodisi pri kakšni javni prireditvi, bodisi v gostilni, seveda pred vojno. Zdaj, ko smo osvobojeni, smo osvobojeni tudi od nevarnega bacila zgovornosti, ker v deželi svobode tišči vsak svoboden državljani jezik za zobmi.

M. Planina:

Vaticinium Lehninense.

Leninske prerokbe o Hohenzolerncih in o zlodejsvu in smrti Viljema II.

Albrecht Brandenburški, ob enem Veliki mojster katoliškega nemškega reda, je leta 1525. prestopil k Lutrovi veri ter je tako po famoznem in sakralgičnem principu »cuius regio eius religio« potegnil vso slovansko poznansko deželo v luterstvo in po svoji smrti vsled oporoke k Prusiji, ki je tedaj imela le peščernasti Branibor.

Tu so zavladali po zvijači in sili (pristni prusko-hohenzolernski princip) Hohenzolernci leta 1515. Torej je trajala njih »slava« ravno 400 let.

Prvo njih delo je bilo, da so sekularizirali vse katoliške samostane, ter si tako prisvojili znatno premoženje.

Eden teh samostanov je bil tudi leninski na Poznanjskem, sredi Poljakov.

Onemoglim patrom so dali sramotno malo penzijo, mlajše so pa vtaknili v vojaško suknjo.

Namesto staročastitljivega svetega korala, ki so ga prej patri peli noč in dan, so se sedaj razlegale po samostanu vojaške kletve in pruska brezverska ošabnost. Cerkev so podrli.

Pred svojo smrtjo pa je zadnji opat Herman zapel božjeropnim Hohenzolerncem še eno pesem, pesem, ki jih je spremljevala kot strašni Mene-tekkel vsa štiri-stoletja njih vlade in davi kot pristni Damoklejev meč še sedaj zadnjega Hohenzolernca: Viljema II., da ne more spati ne po dnevi ne po noči.

In ta preroška pesem se imenuje leninska prerokba-vaticinium Lehninense.

Kaj je s to prerokbo? Kakšna je? Obstoji iz 100 latinskih verzov, takozvanih leoninskih heksametrov. Srednji dvozlog se rima z zadnjim. Klasična latinščina, kakor so jo pevali le največji geniji humanističnega veka, in potem ne več. Dvajset let po smrti opata-preroka, Hermana, so našli to prerokbo, pisano na pergament, pod kaminom refektorija (obednice), ter je prišla v posest rodbine pl. Seidel, ki jo je hranila iz umevnih vzrokov skrito, pa tudi zvesto kot hišno svetinjo.

Leta 1723. so jo prvokrat objavili. In od tistega časa je narasla literatura o tej prerokbi tako, da bi je sedaj ne speljal en konj po ravni cesti. Hohenzolernski knezi, kralji in cesarji so svojim dvornim zgodovinarjem ukazovali vedno iz nova, naj preiskujejo pristnost vsebine in pomen te čudne prerokbe.

Kaj pa je vsebina, bo morda že nestrpno vprašal marsikateri bralec?

Opat-videc prerokuje zgodbo vseh 13 hohenzolernskih vladarjev. Viljem II. je 13. in zadnji!

Pred menoj leži »Linzer Quartalschrift« iz leta 1883, ki govori o tej prerokbi. To je treba počrtati, da bi kdo ne mislil, da krpamo resničnost te prerokbe šele po njenih izvršitvi.

In Viljem II. katerega imenuje prerokba iz štiritisočletne preteklosti »zadnjega« (stematis ultimus erit), je zasedel pruski prestol šele 15. junija leta 1888.

Ta prerokba ni nekaj oziokindividualističnega, ki se omejuje na stališče posameznih Hohenzolerncev ter kaže morda kako maščevalno potezo, ampak je povz-

dignjena na univerzalno stališče vesoljnega boja med Kristom in njegovo cerkvijo z njegovimi nasprotniki, obenem pa v danem okvirju na stališče boja lutrovstva proti pravi apostolski cerkvi.

Že to je značaj prave prerokbe, da slika boj proti Kristusovi cerkvi, katero imenuje »Jehovo«, kot posebljen v hohenzolernskih vladarjih, katere imenuje verolomni »Izrael«. Kdo, za Boga, bi bil mogel tedaj prerokovati, da se bodo Hohenzolernci povzpeli do reprezentanta vsega protestantizma, ko so bili tedaj še ubožni zakoniti knezi na braniborskem pesku!

To daje prerokbi univerzalni značaj verske, božje prerokbe.

Od leta 1723, od omenjene objave leninske sibile, je hohenzolernska rodbina z največjo paznostjo zasledovala glavne točke svoje zgodovine ter jo primerjala prerokbi, ter z nekakim strahom gledala v prihodnost... Vse se je strinjalo. A tisti... ultimus... tisti zadnji?...

O Viljemu I. prvi prerokba, da bo dosegel, česar bi ne mogel upati (cesarski prestol), a takoj pa dostavi:

»sed populus tristis flebit temporibus istis«. »Ljudstvo (katoliško) bo pa žalostno jokalo v tistih časih«. To so solze in žalost, ki jih je izzval kulturni boj, in rane, ki jih je zasekal katoliški cerkvi.

Zanimivo je tudi, da prerokba napoveduje tudi — socializem, ki ga je Viljem I. tako omalovaževal. Čujmo:

»Et princeps nescit, quod nova potentia crescit«. (Verz 92.)

In knez ne ve, da prirašča nova moč. (mogočna oblast.) Lahko pa si tolmačimo

Druga humoreska, Agentitis, bo zelo ugajala vsem onim, ki se spominjajo vsiljivih agentov, ki so vdrli v hišo skozi okno, potem ko so bili vrženi skozi vrata. Hvala Bogu, tudi teh ni sedaj, ker nam nimajo ničesar ponujati.

Potem sledi še osem humoresk, ki dokazujejo, da je pisatelj izboren psiholog, kateri zna s fino ironijo in včasih s žgocno satiro dotakniti se človeških neumnosti. Knjigo pa je treba čitati počasi, da se ne prezrejo one fineše, ki so skrite v igri z besedami in v onih stvkih, ki tako lepo odkrivajo človeško psiho. Manj izobražen čitatelj ne bo vsega razumel, vendar je v tej zbirki dovolj humoresk, da bo vsakdo z zadovoljstvom odložil knjigo, ko jih prečita. Jezik je jako lep, par tiskovnih napak ne gre na pisateljev račun. —p.—

Dopisi.

Rihemberk, 6. avgusta 1920. — Preminil je tu mož, stara korenina, širom naše dežele znani Jože Pavlica v visoki starosti 83 let. Bil je krepka osebnost, nadarjen, izredno delaven in izkušen mož. Prvi čimtelj pri občini je županoval in vodil občinske zadeve nepregledno vrsto let. Bil pa je tudi tajnikom včasih tudi v bližnjih občinah, ker je bil jako spreten in zmožen v sestavljanju računov. Bil je ud okr. in krajnega šol. sveta, cerkveni starešina, ud cestnega odbora ponovno več dob ter zastopnik v raznih korporacijah, kjer se je vselej s svojim sodelovanjem aktivno odlikoval. Razumljivo je, da v svoji obširni občini Rihemberk je imel i obilo nasprotnikov, ki so nastopali vsled strankarske različnosti zlasti pri volitvah, kakor so taki boji bili pač brez izjeme v vsaki občini. Vendar pa pokojni Pavlica ni bil nikoli strasten strankar in ni slepo sledil poveljem niti lastne stranke, ampak je znal samostojno misliti in se vedel odločiti za srednjo, zmerno pot znosljivega soživljenja.

Mnogo velikih del, veliko dobrega se je v občini pod njim doseglo in dovršilo. Koliko podpor in pomoči je znal izpiti pri oblastih za vsako podjetje v občini! Med drugim mu je bila zlasti šola pri srcu. Skrbel je, da se dvignila prostorna štiri-rzrednica v Rihemberku in tudi občinske podpore ni pozabil nobeno leto nakloniti primeroma v izdatni meri za ubožnejšo deco. Rad je podpiral tudi dijake višjih šol in za svoje sinove ni tujil štedil denara, ker je dal vse šolati: Starejša sta dosegla doktorat, mlajši pa je sedaj učitelj nekje v Jugoslaviji.

Zdrav in trden kakor hrast počel je zadnje čase vsled starosti, vojnih razmer

to »nova potestas« z vzdigajočo se zavestjo slovanstva: Čehov, Jugoslovanov.

Učeni Janez Zobel, briksenski kaptular, piše v omenjeni »Linzer Quartalschrift« leta 1883. o tej »nova potentia«: »Prerokba nam potrjuje občno pričakovanje, da grozi nam sprememba splošnega svetovnega položaja, in pruski vladarji se bodo motili«...

In potem piše še: »Mi se ne moremo prisvajati poklica, da bi vzdignili zastor, ki nam zagrinja bližnjo prihodnost. Pa če bi tudi mogli, bi se vendar ne upali, zavoljo strahu, ker bi morali povedati dogodiljaje polne groze. Kajti prerokba pravi (Verz 93. in 94.):

Tandem scepra gerit, qui stemmatis ultimus erit.

Israel infandum scelus audet morte plandum.

(Potem bo zavladal, ki bo zadnji kralj te rodbine. Izrael (= verolomni Izrael, to je cerkvi sovražni prusovski luteranizem, posebljen v Viljemu II.) se predrzne k nezaslišanemu zlodejstvu, ki se da izprati le s smrtjo.)

Zobel pristavlja še: Prerokba gleda po sedanjem pruskem vladarju (Viljemu I.) še enega, o katerem le pravi, da bo zadnji v vrsti hohenzolernskih knezov, po katerih se nadaljuje trup herezije!

O »nezaslišanem zlodejstvu«. »smrti vrednem«, pa citirani avtor, seve, ne ve še nič povedati.

In mi, ki smo že doživeli njegovo strašno uredničenje, svetovno vojno?!

(Konec prihodnjic.)

in begunstva pešati in je pustil sedaj v občini veliko praznino. Zavedamo se, kaj je bil Rihemberku Pavlica, ki je z umom, zmoglostjo in pridnostjo nadkriljeval svojo okolico. Zaman se oziram po možu, ki bi ga mogel v teh težkih časih nadomestiti. Te vrstice naj mu bodo v slovo in spomin, za kar je dobrega storil. Laska mu domača zemlja!

Sovodnje. — Dosedanji župan gosp. Jos. Kodernac se je odpovedal županovstvu. Na njegovo mesto je imenovan gosp. France Rojec, kateremu je dodeljen sosvet šestih članov.

Iz Idrije. — Godbeni odsek kat. del. družbe se iskreno zahvaljuje za izdatno zanimanje članov omenjene družbe. Prej je bil že par let družbeni orkester broječ 10 godcev a samo na lok. Sedaj je pristopilo že 8 godcev na pihala. Treba je bilo nabaviti instrumentov in drugih priprav in zato so velikodušno prispevali člani kot ustanovniki in podporniki ter do sedaj darovali že nad 2000 lir v ta namen. Ko se godbeni odsek za tako nenavadno darežljivost zahvaljuje, kaže tudi na vsepe, katere je dosegel o priliki srebrne sv. maše dne 25. julija in sedaj hoče pokazati, da ni samo v posvetni glasbi izvežban, temveč tudi na cerkvenem polju. Ob priliki nove sv. maše g. Kolenca dne 8. avgusta je godbeni odsek polnoštevilno sodeloval tudi na cekvenem koru. Tako si bo tudi za naprej prizadeval, da svojim podpornikom nudi veliko muzikalnega vžitka, naj si bo v društvenem življenju, kakor tudi pri cerkvenih slovesnostih.

Iz Idrije. — Rudarski shod posebne vrste se je na javni cesti vršil pretečeni teden. Rudar Eržen je poročal tovarišem, kako so dospeli do izvanredne podpore vsakemu rudarju po 400 lir, oženjenim pa po 500 lir, kar bo znašalo pol milijona lfr. Začetkom so tako podperco naklonili le rudniškimi uradniki in podaradnikom, a rudarji, Eržen na čelu, so toliko časa pri raznih vratih trkali, da so etriko svoto kakor prvemu uradniku, tudi vsakemu delavcu rudarju pripoznali. Eržen je trdil, da sta ga pri tem podpirala obo komisarja, idrijski in logaški, za kar se obema izreče zahvala. Do tu je imel shod stvarno podlago, a kar je naprej sledilo, je vse itekako sumljivo. Rudar Eržen se je jezil na kateheta Oswald, in sicer, ker prvič preoblastno hodi po Idriji, in drugič, ker ni hotel kot general nakloniti njegovi ženi moke. — No, Oswald je rojen v Idriji in je tudi že 25 let katehet v Idriji, ima torej gotovo več pravice hoditi po Idriji, kakor pa Eržen, ki je iz Kanomlje sem prišel prositi za delo pri rudniku. — Tudi radi odklonjene moke ni bilo povoda g. Oswaldu kar z vislicami groziti. Eržen je rekel: »Ko pridejo boljševiki v Idrijo, bo prvi visel Oswald.« — Eržen je bil aprovizijoniran takrat pri rudniški direkciji, kjer je bilo z živili oškrobanih nad 4000 oseb. Kot socialni demokrat bi bil laže pri svojem »občnem konsumnem društvu« dobil moke, kakor pri občini, ker je imelo več članov za preskrbovati, kakor občina. Čudno tudi to, da so rudnik in soc. demokrati imeli takrat v Rovtah — 4 ure od Idrije nakažan krcmpir, in ker ga niso takoj odpeljali, je radi hude zime tam segnil, in ljudje v Idriji so lakote trpeli do groze. Tega im Eržen ne šteje za greh, pač pa gerenta Oswaldja prijema, ki ni mogel moke dobiti iz daljših krajev.

Zagnal se je Eržen pozneje v naše paznike. Tudi ti morajo preč. A bo težko šlo. Ravno idrijski pazniki so bili izmed vseh rudnikov kot najbolj večji in spretni na glasu. Dvomimo, da bi italijanska vlada pri nas brez njih shajala, ko jih je prejšnja Austrija kot najbolj spodobne priznala.

Tudi naši trgovci in kršč. gospodarsko društvo in občno konsumno društvo niso v milosti pri Erzenu. Delajo prevelike dobičke, in rudar je radi tega na škodi. No, pri obeh društvih nastavljajo cene odborniki, le delavci-rudarji, radi konkurence tudi trgovci ne morejo zvišati cen. To je pač jasno, a nejasno je, zakaj želi Eržen le italijanskim trgovcem v Idrijo in jim kliče: »Mati Italija nam je dala denar, in mi ga bomo tudi Italiji vrnili, ko bomo pri italijanskih trgovcih kupovali. Mi vemo, da odkar že rudnik obstoji, in od tega je že 400 let, se je plačevala rudniški uslužbencem naj si bodi plača, tantjeme, podpore, izvanredne doklade in kar je enacega-le iz rudniške blagajne. Kakor ni Avstrija dajala iz svojega za rudarje, tako tudi Italija ne bo nakazala iz svojih dohodkov, osobito še ne zato, ko ima toliko dolga in primanjkljaja.

Ko se je na shodu oglasil rudar in se zavzel za mlade tovariše, ki so bili že v delo sprejeti pri rudniku, a potem odpušteni, in pozival tovariše, naj se tudi oni zanj zavzamejo, je rekel Eržen, da ni to njemu nič mar in je zaključil shod. — Radi takega postopanja se nam zdi vsa zadeva zelo sumljiva.

Iz Grahovega. — Komaj smo se malo oddahnili, ko je od tukaj odšlo vojaštvo, pa je 30. m. m. zopet prišla na Koritnico ena stotinja. Že v nedeljo 1. t. m. se je zgodil strašen dogodek. Okoli 11. ure je vdrila v krcmo udove Brovc na Koritnici vo-

jaška patrolja pod vodstvom caporal-maggiora od finančne straže. V gostilni pri edni mizi se je nahajalo še nekaj doma-rih mož in fantov in trije lesni trgovci iz Italije. Na poziv patrolje so vsi zapustili krcmo. Ko pa pridejo na vrata, so jih pričeli voljati, ki so zunaj krcme čakali, tepsti po glavi. Ko je to videla patrolja, je začela še ona po njih udrihati, tako, da so komaj utekli. Nekaj Jože Brovc, ki stanuje prav v bližini, je utelil v hišo, ko je bil vže na glavi ranjen. Ali spravili so ga z zvijačo zopet na cesto, češ, da ga obvežejo. Ko je pa videl, kaj nameravajo z njim, je hotel uteliti; ali začeli so za njim streljati in ga prestrelili skozi prsa, tako da se je zgrudil na tla: To pa še ni bilo zadosti, tepali so ga z nogami, vlačili za noge po kamnju in šlišale, so se besede »ancora non è crepato!« Moža so morali odpeljati v bolnišnico. Doma je pustil ženo in tri majhne otroke brez sredstev. Ni bilo še čisti te podivjanosti, padel je še en strel v okno županove hiše. Pristojni oblasti naročamo; da tako finančno stražo dalejšje delati red k »culukafrom« ali k drugim divjakom, mi jih ne rabimo in nočemo! In to je odrešeno ozemlje! To je prokleta svoboda!

Več občinarjev. — **Iz Baške doline.** — Čital sem v »Goriški Straži« priporočilo za narodne noše. A tu v Baški dolini je ravno nasprotno. Tu je bilo oklicano, da se ne sme nositi najmanjšega znaka slovenske narodnosti.

Na Grahovem so nastopila na cerkveni shod Sv. Ane naša dekleta pri procesiji v obilnem številu v naši lepi narodni noši. A takoj drugi dan so bila dekleta pozvana na orožniško postajo, kjer so jim zaradi tega pretili, da jih uklenjene poženejo v Trst. A naša junaška dekleta so karabinirjem odgovorila, da se tega ne ustrašijo in da svoje narodnosti in svoje domovine ne zatajijo, tudi če jih uklenejo in tudi če bi uklenjena morala iti v Trst — toda v narodni noši!

Bog vas živi, draga dekleta grahovska! Le junaško se držite! To ni noben prestopek in noben zločin, če javno izpričujete svoje narodno mišljenje in čustvovanje! Sram naj bo vsakega, ki domovinskega čuta ne spoštuje! Dekleta nič se bat, glih stat, glave po konci držat! Ohrani Bog vas v cvetli!

Slovenska Benečija. — (Zanimivo.) Naš članek »Staragora na Beneškem« je prišel v roke celo liberalni »La Patria del Friuli« v Vidmu. V svoji številki 183. je ta list razsekjal naš članek na vse kraje ter uporabil priliko, da je ugriznil tudi beneške Slovence. Naš vesel, da tudi gospodje pri »Patria del Friuli« znajo slovensko, vendar z njimi se ne bomo kregali, ker imamo važnejših reči po glavi. Ker pa o.o. kapucini na Starigori znajo že tako dobro slovensko, nam ni žal, temveč jim še častitamo, ker upamo, da bo ta novica razveselila tudi romarje iz Kanalskega in Tolminskega, ki večinoma ne znajo niti besedice italijanskega. Dobesedno enak članek je istočasno izšel tudi v »uradnem listu videmskega ordinariata«. Za nas to nima pomena, vendar bi bilo zanimivo vedeti kdo je kopiral. »La Patria del Friuli« ali pa omenjeni uradni list.

Politični pregled.

V Jugoslaviji imajo še vedno vladno krizo in Vesnić, ki mu je poverjena sestava nove vlade, se trudi pri vseh strankah na vsi moč za sestavo koncentracijske vlade. Med parlamentarnimi skupinami je posredoval sam princ regent, deloval na ministre v pomirjevalnem zmislu ter jih prosil, naj bi se kmalu sporazumeli, da bo čim prej bila sestavljena nova vlada. Doselej se to Vesniću ni še posrečilo.

Na Koroskem ostane uprava v con A v jugoslovenskih rokah. Ostanje tudi orožništvo in vojaštvo, dokler se plebiscitna komisija ne uveri, da je v tem pasu zagotovljen red in mir.

V Zagrebu je bila dne 4. avgusta proti **Stepanu Radiću** razglašena obsodba. Obsojen je bil na dve leti in šest mesecev ječe, podstrepe s postom vsakega 1. decembra. V sodbi se naglašja, da je Radič roval proti državi SHS od 1. decembra 1918, ko se je razglasilo ujedinenje, pa do 25. marca 1919, in od februarja letošnjega leta pa do 1. marca 1920, in sicer kot predsednik seljačke stranke. V obsodbi se navaja celo njegovo veleizdajniško delovanje, ki je šlo za tem, da se Hrvatje odtrgajo od združene jugoslovenske kraljevine in da se osnuje samostojna hrvaška seljačka republika. Kot glavni dokument se navaja memorandum, ki ga je Radič poslal Wilsonu, obstoječ iz devetih točk, in sicer potom francoske misije. Pri obsodbi ni bil v dvoranah navzoč ne Radič, niti njegova zastopnika. Državni pravdnik je vzel obsodbo Stepana Radiča na znanje.

V italijanski zbornici je poslanec Salvemini govoril o Reki in jadranskem vprašanju. Rekel je, da dogodki v Splitu, v Trstu, v Pulju dokazujejo, da imamo na vzhodu nevaren ognjenik, in da so posebno razmere na Reki postale neznesne za-

radi slabe vlade D'Annunijeve, iz katere pové mnogo dogodkov. Za te dogodke se v Italiji ne zna, ker časopisi, ali lažejo, ali pa se boje, da bi se jih psovalo kakor protinarodne. Pa v inozemstvu so ti dogodki znani in močno diskreditujejo Italijo. (Mejklic, hrup, ugovori!)

Sicilijani (nu zaklice): Vi nam pravite celo vrečo neumnosti!

Salvemini: Jaz govorim resnico. General Tamaio je imel pogum, da je v ednem svojem govoru rekel, da D'Annunzio združuje Dante-jev genij s Garibaldijevim pogumom.

Razni glasovi: S pogumom, ki ga Vi nimate, Hrvat! (croato).

Salvemini skuša nadaljevati, pa od vseh strani se mu kliče: »Molči, glumač, tiho hodi, Hrvat!«

Čez nekaj časa zamore govornik nadaljevati, govoreč o uradnikih d'Annuncijevih in o Musolini-ju, kateremu pripisuje, da je od neke denarne zbirke za Reko odtegnil svoto 400 tisoč lir. Ime D'Annuncija ne priporoča v inozemstvu imena Italije; ker na zunan je ta pesnik znan samo kakor zagovornik nečistih ljubavnih razmer.

Razni glasovi: Bestija! Pojdi k svojim prijateljem v Belgrad!

Salvemini: Reka je bila dvakrat mučena, prvokrat po vojni, drugokrat po D'Annunciju.

Razni glasovi: Osel! Kumarska glava! (Smeh). Govorite nam o svojem prijatelju Faviji, Vam vrednim volivnim tovarišem, in pustite D'Annuncija pri miru!

Zato je neobhodno potrebno — zaključil govornik, — da se čim prej uredi jadransko vprašanje z obojestranskimi koncesijami in da se pride do neutralizacije celega Jadrana. (Socialisti ploskajo, hrup, ugovori in klici na drugih klopeh.)

Tako se skrbi v italijanski zbornici hkrati za pouk in zabavo.

Kaj bo z nami? — Dne 8. t. m. se je v italijanski zbornici zaključila razprava o saintgermanski pogodbi. To je mirovna pogodba, ki je dočela pogoje in meje med bivšo Avstrijo in Italijo. Razprava je bila zelo burna. Opozicija je odločno branila svoje stališče proti odobravitvi saintgermanske pogodbe, dočim so vladne stranke zahtevale ne samo aneksijo Tirolskega temveč tudi Primorskega s Trstom. Toda tukaj sta posredovala ministrski predsednik Giolitti in minister vnanjih stvari Sforza, ki sta poudarjala, da isoda Primorskega ni nikakor še rešena v saintgermanski pogodbi in da nima torej Italija v zasedenem ozemlju v premirni con ne le pravice do aneksije, temveč niti do kakršnegasibodi suverenskega čina, izvzemši pravico nadomestitve vojaških oblasti s civilnimi.

Italijani so izpraznili Valono in Albanijo. Albanska vlada v Tirani in conte Manzoni, pooblaščenec italijanske vlade sta sklenila dogovor, s katerim jamči Italija za neodvisnost Albanije. Italija izprazne Valono in odpokliče od tam vse svoje čete. Samo otok Saseno pred valonskim zalivom ostane zaseden od italijanskih čet. Italijanske čete so Valono že zapustile in takoj so jo zasedle albanske čete. To pomeni za Italijo velikanski diplomatski poraz. Treba je namreč prbiti, da je celo londonski dogovor Italiji priznal Valono s širokim zaledjem, na severu do Vojuše, na jugu do Kimare. Valona ni samo v gospodarskem in političnem oziru, ampak tudi v vojaškem oziru silne važnosti, ker je namreč ključ do jadranskega morja. Kdor ima Valono, ima v oblasti vhod v jadransko morje, je pravzaprav njegov neomejen gospodar. Zato je Italija, ko je enkrat zasedla Valono, že pred vojno gradila ceste, mostove, ustanavljala šole in si na vse načine utrjevala ta svoja nova tla. Milijone in milijarde denarja jo je stalo to delo poleg ogromno žrtve vojakov, ki so umirali za malarijo in drugim kužnimi boleznimi.

Pa se je vzdignila majhna Albanija proti zmagovalni Italiji, in danes ni več nobenega Italijana v Valoni, katero je celo Wilson priznal Italiji.

S tem je pa tudi prevrtan in preluknjan londonski pakt, in kakor je zdaj po Albancih dobil edno luknjo, tako lahko dobi tudi še drugo in tretjo. Vsa grožnja o popolni izvršitvi londonskega pakta od italijanske strani je postala prazna in brezpomembna. Majhni albanski narod je prevrnil skipe mirovne konference in si preko njenega vrhovnega sveta priboril in pridobil svojo neodvisnost.

Da se bo Italija lahko posluževala valonske luke za pribezališče in opremo svojih ladij, da ostaneta Albanija in Italija v prijateljskih odnošajih, to so samo besede, in brezpomembne stvari, ki jih lahko ima vsak, kdor jih zaželi, vse skupaj pa pomenja za italijansko politiko brezprimeren diplomatski poraz.

Konec mednarodnega bojkota proti Ogrski. — »Arbeiter-Zeitung« poroča, da je prešla strokovna komisija od tajništva mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu naslednje obvestilo: Akoravno je položaj na Ogrskem še nezadovoljiv, je

vendar vodstvo mednarodne strokovne zveze na podlagi splošnega položaja sklenilo, da konča bojkot proti Ogrski ž 8. avgustom. Prosi, da se z ozirom na to ukrenejo primerne odredbe. —

Na Irskem je položaj še vedno težak. Ministrski predsednik je sprejel v petek irsko odposlanstvo, katero mu je predložilo resolucijo, ki so jo sklenili na zborovanju v Corku. Irci so se v resoluciji izjavili, da je rešitev iz težekega položaja mogoča le na ta način, da Irsko dobi avtonomijo in dominion. Pokrajina Ulster bi imela posebno upravo. —

V rusko-poljski vojni ostajajo Rusi zmagovalci. Po srditem boju so zavzeli Brody, južnozpadno od Tarnopola so potisnili Poljake nazaj ter prodrli do reke Stryja, petnajst vrst južno od mesta istege imena. Tudi na Krimu so rdeče čete odbile Wrangelovo vojsko, ki je bila začela ofenzivo proti Rusom. (Poljsko poročilo pravi, da so Poljaki zopet zasedli Brody).

Poljski ministrski svet je izdal proglas na ves narod, v katerem pravi, da sovrainni upa na zavzetje Varšave, odkoder bi hotel Poljski diktirati mir. Vlada je odločena braniti domovino do zanje peti zemlje, braniti Varšavo, obiti napadalce in rešiti neodvisnost, brez katere ne more biti kulture. Pozivlja ves narod na obrambo domovine.

Anglija in Francija sta poslali Rusiji spomenico, v kateri predlagata, naj se o polnoči od 9. na 10. t. m. za 10 dni ustavi je sovrainnosti med Rusko in Poljsko v svrhu pogajanja za mir. Teh 10 dni pa ne sme ne ena ne druga država porabiti za to, da bi opremila svojo vojsko ali ojačila svojo fronto.

Toda zmagovalna Rusija je odklonila zavezniške predloge in povabila Poljake k direktnim pogajanjem v Minsk. To bi bilo nadaljevanje pogajanj, ki so se začela 31. julija v Baranovicah.

Angleški in francoski ministrski predsednik sta se sešla v Hythe in tam razpravljala o posledicah dejstva, da je sovjetska vlada odklonila sklenitev 10dnevnega premirja s poljsko vojsko. Kakor vse kaže, se pa le početa prenegliti.

Če ne bodo boljševiki ponudili Poljski na konferenci v Minsku, ki se je sešla včeraj, primernih pogojev, tedaj, tako vedo poročati listi, bodo zavezniki ukrenili varnostne ukrepe, ki jih bodo smatrali za potrebne. Tako n. pr. bi se Rusija blokirala (zaprla od vseh strani). Blokada Rusije bi bila zajamčena s strani angleškega brodogoja, s katerim bi sodelovale tudi francoske torpedovke, posebno na baltičkem morju. Zedinjene in sosedne nevtralne države bodo nujno naprošene, naj ne pošiljajo v Rusijo več svojih proizvodov, ne živeža in ne municije. Morda bodo zavezniki pozvali tudi Nemčijo na sodelovanje, da izolirajo Rusijo tudi od kopne strani. (Hm!)

Poljska bo dobila od zaveznikov materialno in materialno pomoč (vojni materijal), da si ohrani svojo neodvisnost, toda vojaštva ne nameravajo zavezniki pošiljati na poljsko bojišče.

Če ruska sovjetska vlada ne odneha, besta morala ruska odposlanca Krasin in Kamenev zapustiti London.

To je zopet zanimiv prizor na političnem polju, kjer se je mogočna Rusija uprla sklepom Anglije in Francije. Kdo se bo udal, kdo bo zmagal? Bližnja prihodnost nam to pokaže.

Med Italijo in Grčijo je bil dosežen sporazum zaradi dodekaneških otokov. Dvanajst majhnih dodekaneških otokov bi pripadlo Grčiji. Rok za izvršitev ljudskega glasovanja na otoku Rodu je bajé podaljšan od petih na petnajst let. Grčija bi se zavezala dati italijanski starinoslovski šoli v Atenah prednost pri izkopavanju na otoku Gozu. Tako poroča »Temps«. O Smirni ni govora v tem sporazumu.

Demisija predsednika francoske republike Deschanela je gotova stvar. Kakor poročajo francoski listi, bo podal pričetkom septembra svojo demisijo kot predsednik francoske republike, tako senatu kakor tudi parlamentu. V dobro poučenih krogih se zatrjuje, da pride potem pri volitvi predsednika republike v poštev edinole sedanjí ministrski predsednik Millerand, za ministrskega predsednika pa Poincaré. —

Ljenin napoveduje revolucijo v Italiji. Na drugem kongresu tretje internacionale v Moskvi je izjavil Ljenin, da sedanje razmere v Franciji ne pripuščajo zaenkrat revolucije, medtem ko je v Nemčiji revolucija že v pripravljalnem teku. Italija pa, da je neposredno pred revolucijo. Italija, da se nahaja v zelo resni krizi in se mora kmalu odločiti, kdaj se prične revolucija.

V Italiji imajo v več pokrajinah poljedeljske stavke, pri katerih je prišlo na več krajih do krvavih izgrediv. Tako je zelo razširjena agrarna stavka na Bolonjskem, med tem ko vlada splošna stavka med poljedelskimi delavci v Reggio Emiliji. Vzrok je, ker je vlada prepovedala potovati po deželi z avtomobili in kolesi,

Ker je namreč hotela s tem preprečiti, da bi agitatorji ne ščuvali kinetov na upor. Jih je s tem pa pogrnala v stavko.

Turška mirovna pogodba je bila podpisana v terek popoldne.

Domače vesti.

Umril je dne 22. julija na svojem domu »Gleisheim« v Eppau pri Bocenu na Tirolskem bivši okr. glavar tolminski Karol baron Heimbühel star 42 let. Pokojnik je bil vesten in pravičen uradnik, mogoče Slovencem najbolj naklonjen in pravičen glavar. Zadnji čas je bil okr. glavar v Sežani. Blagi pokojnik si je ohranil dober in hvaležen spomin na Tolminskem. Poročil se je pred 4 leti z tominsko učiteljico g. Berto Pavliček, kateri izrekamo svoje iskreno sožalje. — Blagi pokojnik, počivaj v miru!

Smrtno ponesrečil je trgovec Andrej Primožič iz Idrije, ko je iz Trsta na avtomobilu vozil blago za svojo prodajalno. V Sežani je hotel nekaj popraviti na visoko obloženem vozu, pri tem je drsnil in tako nesrečno padel, da je drugi dan umrl. Star je bil šele 45 let in zapuščal vdovo in dva mala sinčka. V nedeljo so ga pripeljali v Idrijo, kjer je bil pokopan. Bil je trgovec z dušo in telesom, obetala se mu je lepa prihodnost a nagla smrt je prekrizala vse. N. v m. p.!

Dr. Franc Gabersček, odvetnik v Gorici, je bil po zaslujanju izpuščen iz goriških zaporov, kjer so ga bili pridržali 11 dni. Strankam je zopet na razpolago v svoji pisarni.

Trgovski diplomni izpit iz bančne tehnike, narodnega gospodarstva, trgovskega in civilnega prava in zadrugištva je položil z izvršnim uspehom 28. julija na univerzi v Kolinu ob Reni gosp. Fran Terpin iz Kasovlj pri Rihemberku. — Castitam.

V Dornbergu se vrši v nedeljo 15. avgusta t. l. velika veselica. Igral se bo »Ganglov« »Sin«.

Namen je bil, naj bi bila veselica še le 29. t. m., je pa ta dan sv. birma v Prvačnici. — Torej v nedeljo 15. t. m.

V Batujah je nameravalo tamošnje Slov. izobraževalno društvo prirediti veliko veselico že 8. avgusta, pa je politična oblast to prireditev prepovedala in ni vkljub opetovanim prošnjam še do danes dala zato svojega dovoljenja. To na znane vsem rojakom in rojakinjam v okolici. Kadar bo, že sporočimo.

Sodba treznih Italijanov. — Ko so razgrajali demonstranti po ulicah smo slišali sledeče opazke: »Povera la nostra tricolore, in che mani che sei!« (Uboga naša tricolora, v kakšnih rokah si!) — Goriški Italijan je rekel Slovencu: »Mi vergogno, di esser Italian, quando che vedo ste pajzade!« (Srām me je, da sem Italijan, ko gledam te norosti). In ko je tolpa razgrajalec hotela razbijati pred slovensko trgovino, jim je zakričal italijanski vojak: »Voi siete bestie e non gente civile!« (Vi ste beštije, pa ne izobraženi ljudje!) — Čast takim možem, ki še čutijo pravično!

Veliki čin reškega junaka. — Seveda pri nas take prostosti ne razumemo. Kdor hoče kaj tako vzvišenega popolnoma doumeti, kot je pojem »libertá«, mora hoditi v šolo D'Annunziejvih banditov! Torej, neki reški »junak«, tako nekako se je sam pobahal, je udril v nedeljo v goriško škofijsko palačo, postavil na balkon zastavo in — pri tem delu ga ni nihče motil, ker ga sploh ni bil nihče opazil (tako zna jo pač tatje), — po izvršenem činu je šel iskat nadškofovih ljudi, da bi jih na svoje junaštvo opozoril. Ali ste že videli obsedenca? Če ta ni bil, potem je tudi D'Annunccio, njegov mojster, največji mož tega sveta. Med tem, ko je po nadškofovem dvoru razgrajal in svojo hito nad služkinjami izlival, se je pred vratmi polno ljudi nabralo, ki so občudovali ta izmeček človeštva, ki pač ni delal časti tricolori. Ženica, ki nam je kasneje o tem pravila, je rekla: Bog mi grehe odpusti, grši je bil ta rokovnjač, kot sam ta hudobni! Svoje razgrajanje je pa ta junak tako-le utemeljeval: Jaz se ne brigam za nobenega, jaz sem iz Reke, jaz tukaj ukažem, da mora biti izobešana tricolora, gorje tistemu, ki se je dotakne! Če jo pa odstranite, adijo vaša palača! Kje so postave, kje so varnostni organi, kje je državni pravdnik? Vse kaže, da je postava: bandit!

Gospod civilni komisar v Gorici! — Vi ste postavljeni, da skrbite za red v našem okraju. Zadnjič, ko ste se bali, bolj kot mi, za svojo kežo, ste izdali neki oklic, v katerem ste govorili o izzivanjih, ki naj se opusté, tudi če bi jih narekovali ne vem kakšni »ideali«. Ker mi Slovenci psloh ne smemo imeti takih idealov, smo razumeli, da oklic velja tistim kulturnim činiteljem, ki so nam opetovano grozili s požiganjem slovenskih hiš. Ali so Vas poslušali? Prepričani smo, da tudi Vi niste prošle noči tako trdno spali, in četudi, imate pa vendar varnostne organe. Torej ste slišali in veste, kaj se je godilo po goriških ulicah.

Mi Slovenci smo zelo potrpežljivi, kakor ste se že davno mogli prepričati. Nismo orožja, da bi svojo čast, svoje imetje branili, zato ste Vi tu, da nas ščitite! Pričel čas, ko boste morali dati odgovor kako ste varovali pravice in koristi tukajšnjega prebivalstva! In takrat ne bomo sami! Vsi poštenu Italijani, in teh tudi ni malo, samo bojijo se vladajoče klike, bodo stopili na našo stran. List zgodovine goriškega mesta, na katerem bo zapisano Vaše ime, bo eden najžalostnejših in zelo sramotnih. Še je čas, da popravite sramoto!

Tatvina v Idriji. — V petek na jutro je hotel tat vlomiti v župno cerkev. Vrh stopnic na kar je hotel vlomiti, deske od vrat je odtrgal, a ko so bila vrata znotraj s hrastovimi deskami obita ni mogel naprej. Zato je šel v nasprotno hišo in tam pobral italijanskemu trgovcu, kar je mogel. To se je zgodilo na javnem trgu. Res skrajna predrznost!

Nored v skladišču železniške postaje Sv. Lucija—Tolmin. Veliko trgovcev iz soške doline se pritožuje, da jim skladiščni urad postaje Sv. Lucija—Tolmin ne dostavlja obvestil o dospelom blagu, ampak mnogokrat se le po dveh ali treh tednih. Greš tedaj po blago, katero si že nestršno pričakoval, pa izveš »veselo« vest, da se nahaja blago že dolgo časa v skladišču in da moraš zato plačati visoko skladiščno. Ko prispeš srečno z blagom domov in odpreš zaboj, pa je blago morda medtem že pokvarjeno. Dasiravno je krivda, da se je blago zalezalo v skladišču na strani skladiščnega urada omenjene postaje, in ne na strani stranke same, mora ta vendar vsakrat sama plačati visoko skladiščno, ker drugače ne dobi blaga. Ker so vsi ugovori pri postaji Sv. Lucije s strani prizadetih strank le bob ob steno, si dovoljujemo opozoriti železniško ravnateljstvo v Trstu na te škandalozne razmere in prosimo, da se takoj vspostavi red.

»Stabilimento industriale di Piedimelze success. A. Kriznič«. To firmo si je naredila tovarna v Podmelcu. Še tujcem ne gre prav v glavo spakedranka »Piedimelze«, podjetju pa, o katerem se trdi, da je v slovenskih rokah, ni več po godu slovensko ime Podmelec... Kapitalizem je sicer res internacionalen, a mislimo, da se gg. družabnikom tega podjetja ni treba prav nič bati, da bi morda njih tovarna slabše uspevala, če bo v njeni firmi pravilno imenovan kraj podjetja. Ne smešimo sami sebe, vsaj tedaj ne, ko ni popolnoma nobenega vzroka za to! Podmelec se bo zval vedno le Podmelec, in gospod ravnatelj naj nikar ne misli, da je nestvor »Piedimelze« kaka posebna reklama za podjetje.

Sv. Gora. — Da se pospešijo dela za obnovo svetogorskega svetišča, je dala vojaška oblast odstraniti vse nevarno strelivo ob cesti od Grgarja do vrha Skalnice. Tudi vrh Skalnice, kjer bo stala cerkev in samostan, je že popolnoma očiščen.

Tudi svetišče Žalostne Matere Božje na mirenskem Gradu, se bo počasi dvignilo iz svojih razvalin. Do 8. avg. 1916 je stal — iz vzemši par zadetkov — še v svoji celi krasoti, vrhu močno obstreljevanega hriba je napravil opustošenje na tem tako lepem in svetem mestu. Razpolovljen desni zvonic, ki štrli še sameč v nebo nas spominja in prosi: Spopolnite me, zidajte mené in cerkev, v katero sem vas vabil. Ker je mirenski Grad beneficij in sedež ekspozita, se je vlada oprijela obnovitvenega dela. Takoj, ko bo popravljen stari »farovž«, se bo prestavila tudi cerkvena baraka, ki stoji sedaj pod Gradom »pri Štanti«, na Grad, kjer se bo zopet otvorilo misijonsko delo, kolikor dopuščajo sedanje razmere. Vse Oricane pa, ki poznajo, ali se zanimajo za gradensko svetišče prosimo prostovoljnih prispevkov, da se pokrijejo stroški, ki bodo narasli s prenesenjem, razširjenjem in zvišanjem sedanje pretresne cerkvene barake. Nabaviti se morajo nadalje en zvon, harmonij in druge cerkvene potrebščine, ki bodo potem tudi v popravljeni cerkvi služile. Računati se mora namreč z gotovostjo, da ostanemo tudi na Gradu še delj časa v baraki, ker cerkev gotovo še dve leti ne bo vporabna.

Zidajte in popravljajte podrté šole, pa zidajte tudi cerkve, v katerih se spopolni vaša umska in srčna omika.

Vrhutega ima Grad še poseben misijonsko-apostolski pomen za celo deželo.

Darovi naj se pošiljajo na: Cerkevno predstojništvo na mirenskem Gradu, pošta Miren, Primorsko. — Vseh darovalcev se bo misijonska družba vsak dan spominjala pri sveti maši in v posebnih molitvah.

Koledar za l. 1921. »Narodna Tiskarna« v Gorici prosi vse one, ki mislijo poslati kak spis za koledar, da to storé čim prej — najdalje pa do konca meseca avgusta. Na pozneje došle spise se ne bo moglo jemati ozira. — Enako se prošlo vsi poverjeniki in drugi, da določijo čim prej slike na vojni padlih vojakov, ki se uvrstijo v koledar za l. 1921. Na hrbet fotografije naj se napiše ime in priimek padlega, kraj, rojstno leto, kedaj in kje je padel. Fotografije se ob svojem času vrnejo.

Izjava. Ker se nekateri sklicujejo še danes na polemiko, ki sem jo imel svoj čas v Primorskem listu, z listom Popolo, nekdanjem glasilu voječ. mons. Fajdutića, izjavljam podpisani z namenom, da bi odvrnil vsako senco od pred. monsignora, da si štejem v prajetno dolžnost to preklcati, ker sem sedaj spoznal, da ni bilo utemeljeno. Dr. Andrej Pavlica.

Za »Slovensko sirotišče« v Gorici. Mesto venca na rob g. Josipa Pavlica, bivšega župana v Rihembergu p. n. go. Anton Pipan, kurat vojne mornarice v p. 15 L in čislana obitelj Macarolova v Goriškem 10 L.

Za šolske namene je bilo dne 5. julija nabranih v Dornbergu (dalje): Viktorija Kavčič 4 L, Olga Zorž, 5 L, Josipina Rijavec, 3 L, Besednjak (št. 99), 2 L, Marija Sinigoj, 2 L, Franc Lah, 2 L, Marija Cingerli, 3 L, Ivanka Vodopivec, 2 L, Karolina Vodopivec, 2 L, Ivan Kralj, 3 L, Marija Znidaršič, 3 L, Frančiška Baša, 2 L, Josipina Baša, 3 L, Alojzija Rijavec, 2 L, Jožeta Bric, 2 L, Jožeta Kavčič, 5 L, Ivana Rijavec, 1 L, Frančiška Bric, 5 L, Annetja Pavlica, 2 L, Franc Pavlica, 1 L, Andrej Vodopivec, ključar, 10 L, Andrej Kavčič, 2 L, Jožeta Duzzi, 1 L, Jožeta Mozetič, 1 L, Frančiška Kavčič, 1 L, Anton Kavčič, 1 L, Franc Kavčič, 1 L, Marija Mozetič (št. 115) 10 L, Marija Mozetič, 5 L, Anton Baša, 1 L, Ivan Cotič, 2 L, Josip Skomina, 3 L, Andrej Zorž, 5 L, Franc Oblak, 5 L, Jernej Skomina, 2 L, Josip Sinigoj 5 L, Franc Zorž, 5 L, Rozalija Harel, 2 L, Alojzij Baša, 3 L, Josip Saksida, 6 L.

Razno.

Nezaslišano. — Poročali smo našim čitateljem, da so Italijani v Trstu dne 13. in 20. julija naskočili g. Šorliju kavarno »Commercio« in mu tam vse razbili, kar so dosegli. Sodišče je precenilo vso škodo na 55.000 lir. »Fašisti«, to je člani »bojevnike zveze« (fascio dei combattenti) so g. Šorliju zagrozili, da mu bodo v kavarni zopet vse razbili, če bodo vanjo zahajali Slovenci. Vsa posredovanja pri oblastnih starih so bila zastoj. G. Šorliju, ki hoče še naprej imeti kavarno, ni preostalo drugega, kakor da je stopil v direktna pogajanja s tistimi, ki so na zločinski način napadli in uničili njegovo imetje. Pogajal se je in sprejel od fašistov te sramotne pogoje: Ime »Caffè Commercio« se mora odstraniti in odsej se ta kavarna imenuje »Caffè xxx (30) Ottobre«; te kavarne ne smejo obiskovati slovenski doktorji, duhovniki in učitelji; občevalni jezik med gosti kakor tudi z uslužbenci je izključno italijanski; slovenski napisi in časniki so izključeni. Kavarna stoji pod strogim nadzorstvom »fašistov«; dokler se bo g. Šorli držal teh pogojev, mu je zagotovljeno svobodno izvrševanje njegove obrti in varnost njegovega imetja; pri najmanjšem prestopku se mu zopet vse razbije. Sprejeto in podpisano.

To se je zgodilo v Trstu dne 3. avgusta 1920. Ali smo še v Evropi, ali smo še na tem svetu, ali kje smo?!

Grozen umor v Trstu v trgovini tvrdeke Verani v ulici Carlo Ghega. — V Trstu je imel g. Angel Verani trgovino in zalogo tkanin. Imel je zvestega uslužbenca Rema Marelli, starega 27 let, kateremu je zaradi njegovega poštenja zaupal, da je po noči spal v njegovi trgovini in mu trgovino varoval. V nedeljo jutraj je šel gospodar Verani mimo svoje trgovine in jo našel še ob 10. uri zaprto. Toda vrata niso bila popolnoma zaklenjena, ampak samo z žabljo (loketom). Ko se trgovina le še ni odprla, se je napotil gospodar Verani z nekim drugim svojim uslužbencem in nekim prijateljem Marelljevim k svoji trgovini in se odločil, da jo siloma odprejo. Zlomili so žabice in šli noter. Našli so vse v redu. Ko so prišli do postelje, kjer je navadno zaupnik Remo Marelli spal, so našli posteljo prazno. Povsod po trgovini je bilo vse v redu. Ko so pa prišli blizu stranišča, ki je v desnem kotu trgovine, so vsi trje prestrašeno obstali. Na fleh je ležal ves v krvi Marelli — mrtev! Na vratu je imel veliko rano, grlo mu je bilo prerezano na levi strani in luknja je bila velika kot srednja pest. Tudi drugod po telesu je imel nekoliko ran, toda tista rana na grlu je bila najstrašnejša. Blagajnica ni bila niti taknjena, le iz neke škatle je zmanjkalo nekaj ženskih nogavic.

Ves umor je zavil v tajinstveno megljo. Le okolnost, da je bilo poznati na postelji, kjer je navadno Marelli ležal, sledov dveh oseb, to je, da sta tam ležali dve osebi, je dala misliti, da je bil raniki tisto noč v družbi kake ženske, iz česar se sklepa, da se je kaka ženska iz neznanega vzroka maščevala na tako strahovit način nad svojim ljubimcem. A to so le domnevanja, in za pravi vzrok umora se še danes ničesar ne ve, kakor tudi ne, kdo ga je izvršil. To je poleg zadnjega umora bančnega uradnika Davanzo, ki smo o njem poročali, najbolj skrivnosten umor, ki danes zanima širšo javnost v Trstu.

Jugoslavija — bogata dežela. — V Cirilovi knjižnici, I. zv., v Mariboru 1919

je objavil dr. Karel Capuder, bivši profesor v Gorici, zanimive statistične podatke o Jugoslaviji:

Jugoslavija meri v površju 260.093 km kvadr. (Italija 286.684 km kvadr.), prebivalstva ima 13.883.666 po štetju leta 1910. Na 1 km kvadr. pride 53 ljudi (v Italiji 121). Pšenice pridelata letno 18½ milijonov stotov (Italija 42 milijonov, na osebo pride 160 kg na leto v Italiji 121). — Jecmena 4.447.000 stotov (Italija 2 milj.), na osebo pride 38 kg (v Italiji 6 kg). — Krompirja se pridelata nad 12 milijonov stotov (v Italiji 17 milj.). — Vrednost letnih poljedelskih proizvodov znaša 6½ milijard frankov. — Država je bogata na raznih rudah; na premoğu (letno 25 milijonov stotov), železu (370 milijonov stotov), srebru (703 tisoč stotov), bakru 87.800 stotov), celo zlatu (220 kg letno). Skupna vrednost letne gospodarske produkcije znaša nad 55 milijard K. — L. 1910 je štela Jugoslavija na domačih živalih: konj 790 tisoč (Italija 955 tisoč), govede 4 milijone (Italija 6 milijonov), ovc okoli 9 milj. (Italija 11 milj.), prešičev 3 milj. (Italija 2½ milj.). — »Kulturno — pravi pisatelj — »se na tem ozemlju bje boj med tremi omikami: rimsko-laško, bizantinsko-orientalsko in germansko. Te kulture pravilno združiti je velika naloga mlade države. V tem vprašanju pa tiče tudi kali mogočih nasprotstev med posameznimi deli. — Po obširnosti svojega ozemlja, številu prebivalstva, vojaški jakosti in zemljepisnih razmerah je Jugoslavija prva država v jugovzhodni Evropi — je važen činitelj reda in stalnosti in lahko v miru sodeluje in tekmuje z vsemi svojimi sosedi.«

Za telesno in duševno zdravje nedoletne mladine. — Glavni civilni komisarijat razglašá odlok proti pijančevanju in pohujšanju nedorasle mladine, iz katerega posnemljemo: 1. Prepovedano je točiti mladini izpod 16 let — v svrhu porabe na mestu — vino, pivo in likerje po vseh kavarnah, restavracijah, pivnicah, gostilnicah in barih. Ta prepoved ne velja, ako pridejo mladoletni v gostilno v spremstvu odraslih oseb, razen za likerje, ki so jim prepovedani v vakem slučaju. Ravno tako se ne sme trpeti, da bi mladina igrala v javnih lokalih. 2. Prepovedano je dovoljevati nedorasli mladini izpod 16 let vstop h kinematografskim in varietetnim predstavam, dalje h kabaretnim zabavam, ako se je kinematografska predstava ali pa ona druga zabava našla za neprimerno za nedoraslo mladino. 3. Kdor bi osebro dovolil ali pa pripomogel, da se te določbe prestopijo, bo kaznovan z globo od 50 do 2000 lir, oziroma z odgovarjajočim zaporom v slučaju neiztrljivosti. (Na to določbo je torej treba posebno opozriti stariše in sorodnike. Op. ur.) — Odlok je bil izdan 30. julija in stopi v veljavo s 16. avgustom 1920.

Predpisi za dosego dovoljenja za nova podjetja. Generalni civilni komisarijat naznanja, da so bili izdani z odlokom št. 643-5850 od 19. julija t. l. novi predpisi o postopanju v svrhu dosege dovoljenja za otvoritev novih in vzpostavitev starih industrijskih podjetij. Za podrobnejša pojasnila se prizadeti lahko obrnejo na pristojni civilni komisarijat, trgovinsko zbornico, zvezo primorskih industrijalcev ali na zavode za pospeševanje industrije v Trstu in na Goriškem.

Letošnja letina v Italiji je slaba in žetev znaša komaj 40 milijonov stotov, tako, da če se odbije množina za setev in za prehrano poljedelcev in njih družin, ostane aprovizacijski centrali komaj 12 milijonov stotov na razpolago za druge stofe prebivalstva. Ker pa znaša potrebščina tega prebivalstva nad 42 milijonov stotov žita, zato mora Italija nakupiti v inozemstvu nad 30 tisoč milijonov stotov, da se more sploh preživiti do prihodnje letine. In to stane milijarde. Kje naj jih vzame Italija, ki je finančno in gospodarsko tako silno izčrpana?

TEDENSKI KOLEDAR.

Avgust.

- 15. Nedelja, 12. pobnik. Vnebovzetje M. D
- 16. ponedeljek, Rok, Hijačint;
- 17. torek, Liberat, Sibila;
- 18. sredo, Joahim, Helena;
- 19. četrtek, Ludovik, Julij;
- 20. petek, Bernard;
- 21. sobota, Ivana Frančiška, Adolf.

OGLAS.

Išče se vojak Franc Chiarini iz Anovega, roj. 20. okt. 1897.

Vpoklican odšel 22. maja 1915 v Radgono (Radkersburg) Avstrija R. 97. inf. polku. Od tedaj ni njegov oče ničesar več prejel od njega. Kdor bi o njem kaj vedel ali slišal, naprošen je naj sporoči na naslov: CHIARINI FRANC, Via Madona della Neve N.o 1, Domodossola (Prov. di Novara) Stroški se mu vrnejo.

Trgovina se odda v najem;

zraven skladišče, klet, javna toaletna stanovanje. Dogovor pri gosp.

ANTONIJI ŠAPLA, STURJE pri AJDOVŠČINI.

LEOPOLD ZAKRAIŠEK

CORSO VERDI 13.

Zaloga in trgovina na drobno in debelo kakor: porcelane glazevine galanterie, lončene posode, igrači itd.

Zraven tudi **VELIKA ZALOGA** cigaretnega papirja vseh vrst posebno znamke „ABADIE.“

Električna strojna družba v Bovcu, reg. zadr. z omejeno zavezo vabi na

1. redni občni zbor,

ki se bo vršil dne 22. avgusta 1920 ob 15. uri v prostorih občinskega Doma v Bovcu.

DNEVNI RED:

1. Vpis članov;
2. Izvolitev načelstva;
3. Izvolitev nadzorništvaja;
4. Slučajnosti;

Bovec, dne 7. avgusta 1920.

ODBOR.

Okrajna bolniška blagajna v GORICI.

Štev. 127/R/1920.

Razpis službe.

Pri podpisani je razpisana služba za dva **PROVIZORIČNA URADNIKA**. Prosilci morajo vložiti tozadevne prošnje, opremljene s potrebnimi dokumenti (šolska spričevala, po možnosti službena izpričevala pri drugih zavodih, navedba znanja jezikov i. t. d.) Razpis je odprt do 15. avgusta t. l. (inkl.) in službeni pogoji za te dve mesti so razvidni pri vodstvu blagajne. GORICA, dne 6 avgusta 1920.

Za načelstvo okrajne bolniške blagajne
Predsednik:
G. POVODNICH I. r.

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev v Gorici

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Verdi 32, 1. nadstr.,

uraduje vsak delavnik od 8. do 12. in od 3. do 5. popoldne
Ob sobotah in pred prazniki pop. ter ob nedeljah in praznikih je urad zaprt.

NAZNANILO!

Šivalni stroji iz najboljših nemških tovarov za vsako delo in obrt ter vsi zraven spadajoči predmeti se vdobijo pri

Tvrčki Franc Saunig,
Gorica, Via Carducci št. 25.
(prej Gosposka ulica) blizu Korno.

:: BRIVNICA ::

Ludvik Coter, Gorica, Piazza Grande 17.
— se priporoča slavnemu občinstvu. —

O. BRUGNALLER GORICA

Nunska ulica št. 35.-
Prodajalna mrtvaških predmetov.

VELIKA ZALOGA KINČA ZA RAKVE VSAKE VRSTE.

Lastna delavnica za rakve in vence iz suhih cvetlic; obleke in črevlji za mrtve, vsakovrstni žalni predmeti, sveče iz pravega voska; pajčalonci, venci in šopki za neveste, birmance in za prvo sv. obhajilo.

VSAKOVRSNE SUHE CVETLICE.

— Cena izven vsake konkurence —
Sprejemamo tudi posebna naročila.

Mizarske pomočnike sprejme v delo

Fr. Bavčar

mizarstvo s strojevnim obratom v Selu na Vipavskem.

Novoporočenci! Begunci!

Oglejte si obnovljeno zalogo ravnokar došlega različnega pohištva pri

ANTON BREŠČAKU

GORICA - Via CARDUCCI - GORICA

Ignacij Fratnik, SV. LUCIJA — ob Soči —

Naznanja, da je zopet otvoril svojo trgovino z veliko zalogo suhe robe, kakor: razne vrste škafov, sit, rešet, leiter, itd. Prodajalcem poseben popust.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem otvoril novo krojačnico v Štanjelu št. 23 ter se priporočam starim in novim odjemalcem za vsa v to stroko spadajoča dela. Izvršujem tudi ženska dela po najnovejšem angleškem kroju. Dela sprejemam še nadalje tudi v sedanji krojačnici na Planini št. 22.

Priporočam se z vsem spoštovanjem

IVAN KOBAL,

krojač.

Knjigarna Kat. Tisk. Društva

:: GORICA, Montova hiša ::

Zaloga na debelo in na drobno. Cigaretnega papirja „Abadie“ „Excelsior“, „Union“ i. t. d. :: :: :: ::
Stročnice za cigarete „Abadie“, „Excelsior“ :: :: :: ::
Slike z okvirji in brez okvirjev :: ::
Rožni venci, svetinje i. t. d. :: ::
Uradni papir vseh vrst :: :: ::
Šolski zvezki :: :: :: ::
Svilnati papir razne barve za rože, in druge pisarniške potrebščine :: ::

Zaloga pomnoževalnih aparatov. Sprejemajo se naročila pečatov.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJÉ - - PAVEL NETZBANDT

ustanovljen leta 1900.

SPREJEMA OD 9--12 IN OD 2--5 V GORICI, VIA DANTE ŠT. 12.

Andrej Mavrič, krojač in trgovec št. 22 na Travniku, se najtopleje priporoča slav. občinstvu v mestu in na deželi, posebno pa preč. duhovščini, za obila naročila, katera izvršuje točno in po znižanih cenah.

Potnike in krajevne zastopnike pod ugodnimi pogoji sprejme gosp. DRAG. STAREC, glavni zastopnik „Vzajemne zavarovalnice“ v Barkovljah. :: :: :: ::

Dražček Fanny, Gorica
Via Rastello št. 1

trgovina s kolonialnim in mešanim blagom na drobno in na debelo. Dobra moka bela in koruzna, fižol, ječmen itd. Blago sveže. Priporoča se za obilen obisk. — Postrežba dobra. — Cene zmerne.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš nepozabni soprog, oče, brat in tast gospod

KAROL FIEGL

posestnik in gostilničar

dne 9. avgusta t. l. ob 7. uri zvečer v 61. letu svoje starosti nepričakovano preminul. — Pogreb se je vršil včeraj dne 11. t. m. ob 5. uri pop. na domače pokopališče.

PEVMA, dne 12. avgusta 1920.

Marija Fiegl roj. Hvala, soproga.

Karol, sin.

Peter, zet.

Marija in Terezija poroč. Brežan, hčeri.

M. BREZIGAR in SIN

GORICA, ul. Carducci (nekd. Gospodska ul.) 19
(v dvorišču).

Edina založnika kmetijskih strojev in plugov, iz znamenitih Čeških tovarov, se priporočata slav. občinstvu.

ZOBOZDRAVNIŠKI ATELJÉ Dr. J. Bačar in V. C. Hansen

zobotehnik

ulica 24 Maggio (prej ulica Tre Rè) št. 9

(v bližini kapucinske cerkve)

ordinirata od 8^{1/2}, do 6 ure - ob nedeljah od 9 do 1 ure.

Brezbolestno izdiranje in plombiranje zobov.

Umetni zobje po najnovejši tehniki.

Dr. Bačar izvršuje ravnotam svojo splošno zdravniško prakso.

E. RIESSNER (prej) Pavlin E.

Nunska ulica 10 — GORICA — Nunska ulica 10

nasproti „BELEMU ZAJCU“.

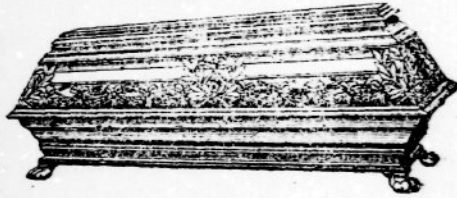

VELIKA ZALOGA

mrtvaških rakev, nagrobnih vencev, trakov, umetnih cvetlic; posebnih vencev za neveste, cvetlic za cerkve, palm, vencev za novomašnike in; poroke, mrtvaških oblek. itd.

papirja in drugih potrebščin za okrašenje rakev, zlatih črk voščenih sveč itd.

CENE BREZ KONKURENCE.

TRGOVINA

TEOD. HRIBAR - NASLEDNIKI

Corso Verdi št. 32.

Se priporočajo slavnemu občinstvu v mestu in na deželi za obilen obisk.

BLAGO SOLIDNO.

CENE ZMERNE.

Podružnica Ljublj. Kred. Banke v Gorici,
Corso Verdi „Trgovski Dom.“

Obrestuje vloge na vknjižbe po 3 1/2 %, na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. Nakazila v Jugoslavijo in inozemstvo po dnevnem kurzu.